

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.178/2022/8. szám

A felperes:

felperes KFT. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Fazekas Margit ügyvéd (jogi képviselő címe)

Az alperes:

Alperes Kft. (alperes székhelye)

Az alperes meghatalmazott jogi képviselői:

Butora Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Butora Mónika ügyvéd; ügyvédi iroda címe)

A per tárgya:

Vételár és késedelmi kamat megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának a száma:

Gyulai Törvényszék 5.G.20.086/2020/74.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperes 5.G.20.086/2020/75.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja az elsőfokú ítélet rendelkező része első bekezdésének a következők szerinti kijavításával és pontosításával:

„A bíróság kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 34 660 773 (harmincnégymillió-hatszázhatvanezer-hétszázhetvenhárom) forintot, valamint 31 409 109 (harmincegymillió-négyszázkilencezer-százkilenc) forintnak 2019. július 26-ától 2019. december 31-éig évi 8,9% (nyolc egész kilenc tized százalék), 2020. január 1-jétől 2020. június 30-ig 34 660 773 (harmincnégymillió-hatszázhatvanezer-hétszázhetvenhárom) forintnak évi 8,9% (nyolc egész kilenc tized százalék), 2020. július 1-től 2020. augusztus 31-ig 34 660 773 (harmincnégymillió-hatszázhatvanezer-hétszázhetvenhárom) forintnak évi 8,75% (nyolc egész hetvenöt század százalék), 116 660 773 (száztizenhatmillió-hatszázhatvanezer-hétszázhetvenhárom) forintnak 2020. szeptember 1-től 2020. december 31-ig évi 8,6% (nyolc egész hat tized százalék), 2021. január 1-jétől 2021. június 30-áig évi 8,6% (nyolc egész hat tized százalék), 2021. július 1-jétől 2021. augusztus 3-áig évi 8,9% (nyolc egész kilenc tized százalék), 2021. augusztus 4-től a kifizetésig 34 660 773 (harmincnégymillió-hatszázhatvanezer-hétszázhetvenhárom) forintnak évi 8,9% (nyolc egész kilenc tized százalék) kamatát.”

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 500 000 (ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] A felek között évek óta üzleti kapcsolat állt fenn, amelynek keretében a felperes takarmányt vásárolt fel az alperestől a takarmánykeverő üzemében való feldolgozás érdekében. 2018. december 31. napján a felperes által már kifizetett 1290,1 tonna árpa, 1194,25 tonna búza és 5000 tonna kukorica volt az alperes birtokában.

[2] A felek között 2019. évben összesen 3500 tonna – amelyből 500 tonna 2018. évi termésű – takarmánykukorica, 3000 tonna takarmánybúza és 3825 tonna takarmányárpa vonatkozásában jött létre adásvételi szerződés. A teljesítés helye 2000 tonna, 2020. augusztus 31-ig szállítandó takarmánykukorica esetében a felperes telephelye, a többi esetben az alperes telephelye, gépkocsira rakva. A mennyiségi átvétel a felperes mérlegelése alapján történt. A teljesítés ideje: búza és árpa estében 2019. július 25. napja, a kukorica esetében a 2018. évi

termésű 500 tonna mennyiségig 2019. április 5. napja; 2x500 tonna mennyiségig 2019. december 31. napja és 2000 tonna mennyiségig 2020. augusztus 31. napja.

[3] Az adásvételi szerződés a 2018. évi termésű 500 tonna búzára írásban, míg a többi esetben szóban jött létre. A felek szerződéses gyakorlata szerint a felperes – a 2018. évi termésű 500 tonna búza kivételével – az alperes által kiállított előlegbekérők alapján előleget fizetett, amelyről az alperes előleghátralát, majd a termények átadását követően végshátralát állított ki. A termények átadásáról és a tulajdonátruházásról minőségi és mennyiségi átvételi jegyzőkönyvet vettek fel, amelyet mindkét fél aláírt. A megvásárolt vagy előleggel fedezett tételeket az alperes tárolta a saját kockázatára a tényleges elszállításig.

[4] Az alperes 2019. második félévében küldte meg a felperesnek az az előlegbekérőket, amelyek alapján a felperes a takarmányárpa esetében összesen – helyesen – 164 622 500 forint, a takarmánykukorica esetében összesen 142 625 000 forint, a takarmánybúza esetében összesen 132 000 000 forint vételárát az alperesnek megfizetett.

[5] A felperes alkalmazottja, személy 1 neve 2020. május 22. napján e-mailben tájékoztatta az alperest, hogy a 2020. május 21. napján beérkezett mérésekben több eltérést tapasztaltak. 2020. május 26. napján személy 1 neve az alperesnek megküldött e-mailben azt közölte, hogy a szerződött mennyiségen felül két kamion búza jött a telephelyre, amelyet a régi szerződéses áron tudnak megvásárolni. 2020. május 27. napján személy 1 neve szintén e-mailben közölte, hogy a közelebről meg nem jelölt tárolási veszteséget nem fogadják el, ragaszkodnak a teljes megvásárolt mennyiséghez.

[6] A felperes a 2020. június 4. napján kelt levelében kérte, hogy a már kifizetett és az alperesnél tárolt 229 030 kg takarmánybúzát és a 432 340 kg takarmányárpat 2020. június 5. napján felleltározhassa. Kérte továbbá 88 660 kilogramm takarmánykukorica haladéktalan kiadását, és 2000 tonna beszállítása ütemezésének közlését. Ezt követően a levél a következőket tartalmazza: „Amennyiben a velem egyeztetett és általam jóváhagyott szállítási ütemezés legkésőbb 2020. június 15.-ig nem készül el, úgy a 2000 tonna kukoricára vonatkozó megállapodásunktól elállok és a kifizetett 82 000 000 Ft előleget kérem azonnali hatállyal visszafizetni.”

[7] Az alperes az ugyanazon nap kelt válaszában a leltározás elvégzése előtt elzárkózott, és a felperesnél tartotta szükségesnek a készletegyeztetést, mert személy 1 neve szerint két kocsibúzával több került elszállításra. Utalt a porlási veszteségre, gázosítási költségre is, de ezt nem számszerűsítette.

[8] A felperes szintén ugyanezen a napon megküldött levelében ismételtén kérte, hogy az alperes tegye lehetővé a beszállított takarmány leltározását. Válaszában az alperes közölte, a 2020. június 4. napján megküldött táblázat szerint az utolsó három kocsi minősül a szerződött mennyiségen felüli túlteljesítésnek, összesen 75 260 kilogramm. Mivel a búza szállítása még nem fejeződött be, akkor lehet elvégezni a teljes elszámolást, amikor a teljes mennyiség beszállítása megtörténik. Az árpa, búza és kukorica esetében 2015. óta göngyöltött porlási veszteség olyan mértékű, amelyet a felperes által nyilvántartott készlet nem fog fedezni. A 2015. és 2019. közötti szerződések esetében a teljesítés helye az eladó által megjelölt telephely, felrakási hely volt. A felperes kimutatásai ennek ellenére a lerakási

súlyt tartalmazzák, és jelentős a kettő közötti súlykülönbség. Emellett szükséges az összecszerűen meg nem jelölt tárolási díj felszámítása is.

[9] Az alperes 2020. augusztus 31. napján kelt levelében 16 400 000 forint megíúsulási kötbér iránti igényt jelentett be, hivatkozva arra, hogy a felperes a 2020. június 4. napján kelt levelében a 2000 tonna kukoricára vonatkozó szerződéstől elállt.

[10] A felperes a 2020. szeptember 2. napján kelt levelében a felek között 2019. évben létrejött szerződéseket felmondta, amelyet azzal indokolt, hogy a szerződések alperes általi teljesítéséhez fűződő érdeke megszűnt, mivel a teljesítési határidőben, majd sikertelen egyeztetéseket és felszólítást követően a terményeket nem adta át. A követelését az alábbiak szerint részletezte:

[11] A felperes fenti levelében feltüntetett mennyiségű terményt részére az alperes nem adta át. A felperes az általa megfizetett vételárból 82 000 000 forintot megkapott, miután a rendőr főkapitányság neve által/2020. bü. számon folytatott büntetőeljáráásban az alperesnél – vagyonekbebiztosítás biztosítása céljából – lefoglalt összeget a felperesnek rendelte kiadni. Az alperes azonban a további 34 660 773 forintot nem fizette vissza.

[12] A felperes és a C... Zrt. között 2020. szeptember 15. napján adásvételi szerződés jött létre 1200 tonna +/- 5%, 2020. évi termésű takarmánykukorica vonatkozásában 53 000 forint/tonna egységáron. A felperes a szerződés alapján 59 799 370 forint vételárat megfizetett és 1 128 290 kg terményt vett át.

[13] A felperes és a D... Zrt. között 2020 október 27. napján adásvételi szerződés jött létre 1000 tonna, 2020. évi termésű takarmánykukorica vonatkozásában 63 500 forint/tonna egységáron. A szerződés alapján a felperes 90 250 000 forintot vételárat fizetett meg.

A felperes keresete és az alperes védekezése

[14] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 116 880 773 forint, valamint 31 409 109 forint után 2019. július 26. napjától 2019. december 31-éig 8,9 %, 34 660 773 forint után 2020. január 1. napjától 2020. június 30-ig 8,9 %, 2020. július 1. napjától 2020. augusztus 31. napjáig 8,75 % és 116 880 773 forint után 2020. szeptember 1. napjától a kifizetésig 8,6 % késedelmi kamat megfizetésére. Érvényesíteni kívánt jogként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:215. § (1) bekezdését, 6:231. § (1) bekezdését, 6:137. §-át, 6:153. §-át, 6:154. § (1) bekezdését és 6:155. § (1) bekezdését jelölte meg. Előadta, a felek között adásvételi szerződések jöttek létre, amely alapján a teljes vételárat előlegként megfizette, azonban az alperes a saját szolgáltatását, az áru átadását nem teljesítette maradéktalanul. Emiatt a szerződéseket felmondta, amely következtében igényt

tartott az általa megfizetett, alperesi szolgáltatással nem ellentételezett vételár visszafizetésére.

[15] A felperes keresetét 33 160 000 forinttal és annak 2020. október 24. napjától járó késedelmi kamatával felemelte. Hivatkozott arra, a 2000 tonna terménykukoricára vonatkozó adásvételi szerződés felmondása miatt a megszűnt szerződéssel azonos célra új szerződéseket kötött, azonban a termény vételára magasabb volt, mint az alperessel megkötött szerződésben. Ezért a két vételár közötti különbözetet követelte a Ptk. 6:141. §-a alapján. Az alperes védekezése kapcsán kitért arra, írásban nem jött létre szerződés, mivel azt ugyan megküldte aláírva az alperesnek, de azt az alperes nem küldte vissza. A szerződést pedig nem mondta fel 2020. június 15. napjára, azt csak kilátásba helyezte azt.

[16] Keresetet utóbb leszállította, és az alperest 34 880 773 forint, valamint 31 409 109 forintnak 2019. július 26. napjától 2019. december 31. napjáig évi 8,9%, 34 660 773 forintnak 2020. január 1. napjától 2020. június 30. napjáig 8,9 %, 2020. július 1. napjától 2020. augusztus 31. napjáig 8,75 %, 116 880 773 forintnak 2020. szeptember 1. napjától 2020. december 31. napjáig 8,6 %, 2021. január 1. napjától 2021. június 30. napjáig 8,6%, 2021. július 1. napjától 2021. augusztus 3. napjáig 8,9%, 34 880 773 forintnak 2021. augusztus 4. napjától a kifizetésig 8,9% késedelmi kamata, továbbá 33 160 000 forint megfizetésére kérte kötelezni. A keresetleszállítást azzal indokolta, hogy a nyomozóhatóság az alperesnél lefoglalt 82 000 000 forintot a lefoglalás megszüntetését követően 2021. augusztus 4. napján a felperesnek kiutalta.

[17] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta – a 82 000 000 forint vételárú, 2000 tonna takarmánykukorica kivételével – az át nem adott termény mennyiségét. Álláspontja szerint ugyanis a felperes nyilatkozatai a mennyiségek tekintetében ellentmondásosak, a pert megelőző leveleiben más összegeket jelölt meg. Utalt arra, a pontos mennyiség bizonyítására a felperes köteles. Állította, az írásbeli szerződések szerint az általa megjelölt telephelyek a teljesítési helyek, és a telephelyén nagyobb mennyiségű gabonát raktak fel, mint amely megérkezett a felperes telephelyére, és amellyel a felperes számolt. Ennek kapcsán állítási szükséghelyzetre hivatkozott, mivel a felperes nem csatolt 2015-2018. évekre vonatkozó kimutatást, mérlegjegyeket és bevételezési okiratokat. Állította továbbá, a felperes tulajdonát képező gabona egy kisebb részét a felperes kapcsolt vállalkozásához, a C... Zrt.-hez szállították. Érvelése szerint a 2000 tonna kukorica vételára, 82 000 000 forint után késedelmi kamat fizetésére nem köteles, mivel az összeget a felperes feljelentése alapján indult büntetőeljárásban a nyomozó hatóság lefoglalta, így annak időpontjától az összeg nem volt a birtokában.

[18] A fedezeti vétel kapcsán hivatkozott arra, a 2000 tonna takarmánykukoricára vonatkozóan a felek között 2020. március 3. napján írásban létrejött adásvételi szerződéstől a felperes a 2020. június 4. napján kelt nyilatkozatával 2020. június 15-i hatállyal, még a teljesítési határidőt megelőzően elállt. Megítélése szerint a fedezeti szerződésekben nem a piaci árnak megfelelő vételarat kötöttek ki, és a C... Zrt.-vel kötött szerződés azért sem fogadható el, mert e gazdasági társaság a felperes kapcsolt vállalkozása.

[19] Az alperes viszont-keresetlevelet és kettő alkalommal beszámítást tartalmazó iratot is előterjesztett, azonban azokat a bíróság jogerősen visszautasította.

Az elsőfokú ítélet

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 34 880 773 forintot, valamint 31 409 109 forintnak 2019. július 26. napjától 2019. december 31. napjáig évi 8,9%, 34 660 773 forintnak 2020. január 1. napjától 2020. június 30. napjáig 8,9%, 2020. július 1. napjától 2020. augusztus 31. napjáig 8,75%, 116 880 773 forintnak 2020. szeptember 1. napjától 2020. december 31. napjáig 8,6%, 2021. január 1. napjától 2021. június 30. napjáig 8,6%, 2021. július 1. napjától 2021. augusztus 3. napjáig 8,9%, 34 880 773 forintnak 2021. augusztus 4. napjától a kifizetésig 8,9%, továbbá 32 281 245 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest a felperes javára 5 816 700 forint perköltség megfizetésére. Határozatának indokolásában rögzítette, a perben nem volt vitás, hogy a felek között adásvételi szerződés jött létre, amelynek teljesítéseként a felperes átutalta az alperes részére a vételárat, így az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a szerződést teljesítette. Nem fogadta el az alperes állítási szükséghelyzetre való hivatkozását, és a teljesítéssel összefüggésben a tényállítását hiányosnak ítélte, amely miatt úgy tekintette, hogy az érdemi vitatást ellenkérelme nem tartalmaz. Nem találta bizonyítottnak az alperes teljesítését, mivel személy 1 neve tanúvallomásában nem tudott konkrét nyilatkozatot tenni, és szakértő 1 neve könyvszakértő sem tudta azt megállapítani a rendelkezésre bocsátott hiányos iratanyagból. Ezért arra a következtetésre jutott, hogy az alperes köteles az előlegszámlákban szereplő, áruval nem fedezett vételár visszafizetésére, amelynek összegét az ítélet tényállásában 34 660 773 forintban határozta meg. Megalapozottnak ítélte 82 000 000 forintot illetően a késedelmi kamat követelést, mivel a büntetőeljárásban történő lefoglalás nem a teljesítés módja, és a felperes csak a lefoglalás megszüntetésekor és a részére történő kifizetés után jutott hozzá az őt megillető vételárhoz.

[21] Nem találta bizonyítottnak azt sem, hogy a 2000 tonna mennyiségű takarmánykukorica esetében az adásvételi szerződés írásban jött létre. A szerződés létrejöttét ugyanis nem támasztja alá a per során becsatolt aláírt okirat, mivel az alperes a maga részéről illet bármikor kitölthetett, és a felperes részére történő megküldését pedig semmi nem igazolja. Az okiratot továbbá az alperes az érdemi tárgyalási szakban nyújtotta be, azonban az utólagos bizonyítás egyik feltétele sem állt fenn, ezért az nem volt figyelembe vehető. Rámutatott, e szerződést nem a felperes elállása szüntette meg, mivel a 2020. június 4-i levél csupán kilátásba helyezte az elállást, de ténylegesen a felperes azt nem közölte az alperessel, hanem a szerződést 2020. szeptember 2. napján mondta fel, az alperes szerződésszegése miatt.

[22] A fedezeti vétellel összefüggésben – idézve a BH2004. 191. számon közzétett eseti döntést – kifejtette, a fedezeti vételárnak nem kell feltétlenül megfelelnie a piaci vételárnak, ugyanakkor a fedezeti vételnek észszerű időben és észszerű vételáron kell megtörténnie. A vétel idejét észszerűnek tekintette a 2020. augusztus 31. napján lejárt teljesítési határidő alapján, és szakértő 2 neve igazságügyi szakértő kiegészített szakvéleményére figyelemmel megállapította, a fedezeti vételár nem tért el olyan nagy mértékben a piaci vételártól, amelynek következtében az azt meghaladó részt a felperesnek kellene viselnie. A piaci ártól való eltérés esetén a felróhatóságát vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a fedezeti vétel nem csak az időpontjában jellemző piaci átlagáron, hanem észszerű mértéknek megfelelő szórás mellett is megfelel az elvárhatóság

követelményének. Ezért az 1 128 290 kg-os fedezeti vétel esetében 12 forint/kg, míg a 871 710 kg-os fedezeti vétel esetében 21,5 forint/kg alapulvételével határozta meg a többletkiadást mindösszesen 32 281 245 forint összegben.

[23] A beszámítási kifogás és a viszontkereset alátámasztására az alperes által bejelentett bizonyítást a beszámítást tartalmazó irat és a viszontkereset-levél visszautasítása miatt mellőzte. Szükségtelennek tartotta dr. személy 1 neve tanúkénti meghallgatását, mivel a kötbér írásbeli kikötésének hiányában az esetleges szóbeli nyilatkozatok közömbösek, a teljesítésre vonatkozóan pedig a tanúvallomástól nem várható érdemi információ akkor, amikor maga az alperes ezres nagyságrendűnek állítja csak azoknak a mérlegjegyeknek a mennyiségét, amelyeknek ő maga a birtokában van, és amelyek csatolását elmulasztotta.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem.

[24] Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak részbeni megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását, másodlagosan hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Hivatkozott arra, az elsőfokú bíróságnak a bizonyítékokkal ellentétben álló megállapításaival szemben a takarmánykukorica esetében 500 tonna 2018. évi termésű, míg 2 000 tonna mennyiségnek a teljesítési időpontja 2020. augusztus 31. napja, továbbá a felek között minden esetben – a per során általa csatolt – írásbeli szerződés jött létre, a 2019. április 5-i szerződésnél nem volt előlegszámla, illetve a végszámla nem minden esetben a fizikai teljesítés után került kiállításra. A búza és árpa esetében 2019. júniusában és júliusában küldte meg az előlegbekerőt, a terményt minden esetben a felperes szállította el az alperes telephelyéről, és a felperes által vélelmezett hiány jelentős részben az alperesi teljesítés helyén mért súly és a felperesi telephelyen mért súly negatív különbözete.

[25] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem bocsátotta a szakértő rendelkezésére a felperes válasziratához mellékelt mérlegjegyeket és az azokhoz tartozó bevételezési bizonylatokat, amelyek alátámasztják az állítási szükséghelyzet fennálltát. Kiemelte, miután az alperes telephelye volt a teljesítés helye, az elszámolás alapjául nem a felperes telephelyén mért súlyt kell figyelembe venni. A felperes pedig sem okirattal, sem szakvéleménnyel nem bizonyította a három előlegszámlával érintett takarmány mennyiség teljesítésének az elmaradását, a hiány mértékét.

[26] Álláspontja szerint a 2 000 tonna takarmánykukorica tárgyában megkötött adásvételi szerződés kapcsán nem tanúsított szerződésszegő magatartást, és a felperes a szerződéstől a 2020. augusztus 31-i teljesítési határidőt megelőzően, a 2020. június 4. napján kelt nyilatkozatával elállt. Ezért a felperes fedezeti vásárlásból eredő kár megtérítésére nem jogosult. Érvelése szerint a felperes a perben nem igazolta kárenyhítési kötelezettsége teljesítését, azt, hogy az adott időpontban a piacon a legkedvezőbb áron vásárolt. Az elsőfokú bíróság pedig nem térhetett volna el szakértő 2 neve igazságügyi szakértő szakvéleményében megállapított ártól, különös tekintettel arra, hogy a gabona kereskedelemben az 1-1,5%-os árrések a jellemzőek. Kitért arra, a felperes a D... Zrt-vel a szerződést indokolatlanul későn kötötte meg, amikor a kukorica aratása a végéhez közeledett és az általános tendencia szerint az aratás alatt a legolcsóbb a termények ára. Véleménye szerint a C... Zrt-vel megkötött

szerződés ára sem fogadható el, mivel ezen gazdasági társaságnak a felperessel egyezően 100%-ban személy 2 neve a tagja, a gazdasági társaságok így kapcsolt vállalkozásnak minősülnek.

[27] Sérlemelte, hogy az elsőfokú bíróság – az indokok megjelölése nélkül – mellőzte személy 3 neve, személy 4 neve, személy 5 neve és személy 6 neve tanúkenti meghallgatását, valamint a szakértők meghallgatását. Szükségesnek tartotta dr. személy 1 neve tanúkenti meghallgatását, mivel nyilatkozni tudott volna a szerződéses feltételekről, körülményekről, a teljesítésről, a szállítások lebonyolításáról, szóbeli egyeztetésekről, mint a jogvita eldöntése szempontjából lényeges körülményekről és ellentmondás esetén lehetőség nyílt volna személy 2 neve tanúval való szembesítésére.

[28] A késedelmi kamat igényt a 2020. szeptember 2. napját megelőző időre és a lefoglalás miatt a 82 000 000 forint esetében nem tartotta megalapozottnak. A perköltséget illetően utalt arra, felperes a leszállított követelés tekintetében pervesztes, ezért annak viselésére a felek a pernyertesség-pervesztesség arányában kötelesek.

[29] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Nem vitatta, hogy a takarmánykukorica esetében 500 tonna 2018. évi termésű, és 2 000 tonna mennyiség 2020. augusztus 31. napjáig szállítandó, amely körülményeknek azonban a jogvita mikénti elbírálása szempontjából nincs jelentősége. Állította, egy szerződést foglaltak írásba, amely esetében nem volt előlegszámla. Hangsúlyozta, az alperes által kimutatott súlykülönbség elenyésző, és a szóbeli megállapodás szerint a mérlegelés és ennek megfelelően a teljesítés helye a felperes telephelye volt. Kitért arra, az alperesnek kellett a perben bizonyítania, hogy a szerződésnek megfelelően kifizetett terményeket hiánytalanul átadta. Az alperes pedig állított ki mérlegjegyeket, amelyeknek a nyilvántartásában szerepelnie kellett, illetve rendelkezésére kellett állnia. Érvelése szerint a 2020. június 4. napján kelt levelében az „amennyiben” kifejezés szerepel, amelyből következően csupán egy jövőbeni cselekvést helyezett kilátásba, és ekkor nem állt el a szerződéstől.

[30] Hivatkozott arra, a késedelmi kamat kezdő időpontját a perben az alperes kizárólag a 82 000 000 forint vonatkozásában vitatta, amely esetében azonban az alperes nem a lefoglalt összeggel tartozott, hanem általában a vételár pénzben helyettesíthető tőkeösszegével, így azt más forrásból is köteles lett volna megfizetni. A lefoglalás az alperes érdekkörében jelentkező olyan körülmény, amelynek következményei nem háríthatók a felperesre. A perköltség kapcsán megjegyezte, a kereset leszállításával érintett összeget az alperes önként nem teljesítette, azt a nyomozó hatóság utalta át.

Az ítéltábla döntésének indokai

[31] A fellebbezés alaptalan.

[32] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési

kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) bekezdésében megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[33] Ennek megfelelően a felülbírálat keretében – figyelemmel a fellebbezés indokaira – az ítéltábla egyrészt vizsgálta a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében, hogy sértett-e eljárási szabályt az elsőfokú bíróság az alperes által megjelölt tanúk és a szakértők meghallgatásának mellőzésével, másrészt a Pp. 369. § (3) bekezdés a) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva azt, hogy a tényállás módosítható-e, míg a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében azt, helyesen jutott-e az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, miszerint az alperes köteles a szolgáltatással nem ellentételezett vételárat annak késedelmi kamatával visszafizetni, valamint a felek közötti szerződésben és a fedezeti szerződésben kikötött ellenérték közötti különbséget megfizetni.

[34] Elsőként az ítéltábla a felek közötti adásvételi szerződések formáját, a jogvita mikénti elbírálása szempontjából lényeges tartalmát és a szerződések megszűnésének módját, idejét vizsgálta.

[35] A felek között 2019. évben összesen 3500 tonna takarmánykukorica, 3000 tonna takarmánybúza és 3825 tonna takarmányárpa vonatkozásában adásvételi szerződések jöttek létre, amelynek tényét az alperes sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében nem vitatta, mint ahogyan az azokban meghatározott vételár összegét (összesen 439 247 000 forint) és a felperes általi megfizetését sem. Fellebbezésében ugyanakkor az elsőfokú bíróságnak a szerződések szóbeli létrejöttére vonatkozó megállapításával szemben állította, valamennyi esetben volt írásbeli szerződés.

[36] A felperes keresetleveléhez a 2019. évben létrejött adásvételi szerződések közül a 2018 évi termésű 500 tonna takarmánykukoricát érintően csatolt olyan okiratot, amelyet mindkét fél aláírt. Ezen okirat kelte 2019. április 5. napja, amelyet követően – a keresetlevélhez csatolt bankszámla kivonatából kitűnően – az abban meghatározott vételárat a felperes 2019. április 10. napján fizette meg. E szerződés esetében a felperes előlegszámlát nem is csatolt. Ezek alapján megállapítható, hogy 500 tonna 2018 évi termésű takarmánykukorica esetében a felek között az adásvételi szerződés írásban jött létre, amely adásvételi szerződésből kitűnik az is, hogy az abban megjelölt mennyiségű takarmánykukorica nem 2019. évi, hanem 2018. évi termésű. Ezért az ítéltábla tényállást akként módosította, hogy 2019. évben a takarmánykukorica esetében 500 tonna mennyiség 2018 évi termésű volt, amelyre az adásvételi szerződés írásban jött létre, és a vételár megfizetése előleg számlák nélkül történt.

[37] Helyesen állapította meg ugyanakkor az elsőfokú bíróság, hogy 2019. évben a további szerződések szóban jöttek létre. A felperes a keresetlevelében előadta, a felek között szóban jöttek létre a szerződések, amellyel ellentétes nyilatkozatot a perben nem tett. Az elsőfokú eljárásban az alperes a 2000 tonna mennyiségű takarmánykukorica kivételével – fellebbezési állításával szemben – mindkettő peres fél által aláírt okiratokat nem nyújtott be, a

10. sorszám alatti, visszautasított beszámítást tartalmazó iratához is csupán kettő, aláírás nélküli okiratot csatolt.

[38] A 2000 tonna mennyiségű takarmánykukoricára vonatkozóan írásbeli adásvételi szerződést, mint bizonyítékot az alperes az elsőfokú eljárásban a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően bocsátotta rendelkezésre, amelyre kizárólag Pp. 220. §-ában foglaltaknak megfelelően van lehetőség. Az alperes az okirat benyújtásakor arra hivatkozott, hogy azt a bíróság kérte, azonban ekörben az elsőfokú bíróság nem végzett olyan anyagi pervezetést, amely miatt az okirat benyújtása a Pp. 220. § (1) bekezdés d) pontja alapján lehetővé vált volna. Azt pedig az alperes nem is állította és valószínűsítette, hogy az okiratról önhibáján kívül később szerzett volna tudomást [Pp. 220. § (1) bekezdés a) pont és (2) bekezdés], vagy az ellenbizonyítás lehetőségét utólagosan ismerte volna fel [Pp. 220. § (1) bekezdés b) pont és (3) bekezdés], továbbá ellenkérelemét nem változtatta meg [Pp. 220. § (1) bekezdés c) pont] és új tényt sem állított [Pp. 220. § (1) bekezdés e) pont]. Emiatt utólagos bizonyításnak nem volt helye, amelynek következménye a Pp. 220. § (7) bekezdése alapján, hogy az okiratot bizonyítékként nem lehet figyelembe venni. Nem állt tehát rendelkezésre a perben olyan okirati bizonyíték, amely az 500 tonna mennyiségű 2018. évi termésű takarmánykukoricán kívül a szerződések írásbeli létrejöttét -vagy akár utólagos írásba foglalását – alátámasztotta volna. Amennyiben ilyen okiratok készültek volna, azoknak az alperesnek is rendelkezésére kell állnia, így azt csatolnia kellett volna, amely kapcsán pedig akadályra sem az elsőfokú eljárásban, sem fellebbezésében nem hivatkozott.

Megjegyzni csupán az ítéltábla, az okirat felek általi aláírása ellenére a szerződés írásbeli létrejötte nem is állapítható meg. A felperes előadta, hogy az általa aláírt okiratot megküldte az alperesnek, amelyet az alperes nem vitatott, és nem állította, hogy a szerződéses ajánlat megtételére és elfogadására ugyanazon a helyen került volna sor. A szerződés létrejöttéhez a Ptk. 6:69. § (1) bekezdése alapján szükséges az elfogadó jognyilatkozat hatályossá válása, amely a Ptk. 6:5. § (2) bekezdés szerint a távollevők között tett jognyilatkozat esetében a címzetthez való megérkezéssel történik meg. A szerződés írásbeli létrejöttéhez tehát szükséges az is, hogy az alperes elfogadó jognyilatkozatáról a felperes a Ptk. 6:65. § (1) bekezdés b) pontja szerinti határidőben tudomást szerezzen. Ilyen állítást azonban a perben az alperes nem tett. Önmagában ezért az okirat nem bizonyítja a szerződés írásbeli létrejöttét.

[39] Ugyancsak alaptalanul kifogásolta az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróságnak azt a ténymegállapítását, miszerint a végszámlák kiállítása a fizikai teljesítést követően történt. Erre vonatkozó tényállítást a felperes keresetlevelében tett, amelyet az alperes nem vitatott az elsőfokú eljárásban, és ezzel ellenkező tényállítást sem tett, így azt a Pp. 203. § (2) bekezdés a) pontja alapján nem vitatottnak kell tekinteni. Ezért azt az elsőfokú bíróság a Pp. 266. § (1) bekezdése alapján elfogadhatta, mivel azzal szemben kétely nem merült fel, ugyanis azzal ellentétes peradat nem állt rendelkezésre, illet az alperes fellebbezésében sem jelölt meg.

[40] Helyesen hivatkozott azonban az alperes arra, hogy a bizonyítékokkal ellentétesen állapította meg az elsőfokú bíróság a 2000 tonna mennyiségű takarmánykukorica teljesítési határidejét és az előleg bekérők alperes általi megküldésének idejét. A 2000 tonna mennyiségű takarmánykukorica átadásának teljesítési határideje ugyanis a felek egyező nyilatkozata alapján 2020. augusztus 31. napja, míg az előlegbekérők megküldésének ideje a felperes által a keresetlevélhez mellékelt bankszámla kivonatokra figyelemmel 2019. második

fele. E körülményeknek azonban a jogvita mikénti eldöntése szempontjából jelentősége nem volt.

[41] Az elsőfokú bíróság a felek között létrejött adásvételi szerződések tartalma kapcsán megállapította, hogy a 2020. augusztus 31. napjáig szállítandó 2000 tonna takarmánykukorica kivételével a teljesítés helye az alperes telephelye, és a mennyiségi átvétel a felperes mérlegelése alapján történt. Ez tartalma szerint azt jelenti, hogy a felperes által mért mennyiség tekintendő teljesítettnek, tehát a teljesítés lényegében ezzel a méréssel történik meg, a teljesített mennyiségre a felperes mérése irányadó. Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően a felperes által mért mennyiséget vette figyelembe teljesítettként. Az alperes ezzel szemben állította, a teljesített mennyiséget a telephelyén mért súly alapján kell meghatározni, amely kapcsán a másodfokú eljárásban kifejezetten az írásbeli szerződésekben foglaltakra utalt (Gf.III.30.178/2022/4. számú beadvány). A 2018. évi termésű 500 tonna takarmánykukorica kivételével azonban írásbeli szerződésekre vonatkozó okiratok a 2019. évi adásvételi szerződések esetében nem álltak rendelkezésre a perben, és személy 2 neve tanúvallomásából sem lehet kizárólag olyan következtetést levonni, amely az alperes állítását támasztaná alá. Kétségtelen, a tanú nyilatkozott arról, hogy az alperesi telephelyen is történthetett mérés, azonban ezt követően azt mondta el, hogy a felperes telephelyén végzett hiteles mérés alapján történt az elszámolás és a teljesítés igazolása (5.G.20.086/2020/43. számú jegyzőkönyv 2. oldal 2. bekezdés).

Ezért e körben az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat nem mérlegelte okszerűtlenül, az ugyanis csak akkor állapítható meg, ha a tényállás iratellenes, hiányos vagy logikai ellentmondásokat tartalmaz, továbbá, ha a bizonyítékokból csak a fellebbezéssel támadott határozattól eltérő ténybeli következtetésre lehet jutni. Miután pedig az alperes a teljesítés helye kapcsán az állítását írásbeli szerződésekre alapította, és nem hivatkozott arra, hogy azok nem állnának rendelkezésre, az alperes által létezőnek állított okiratok tartalmának megállapítására tanúbizonyítás lefolytatásának nincs helye. Nem volt ezért szükséges dr. személy 1 neve tanúkénti meghallgatása a felek között létrejött szerződéseknek a jogvita elbírálása szempontjából lényeges tartalmát illetően.

[42] A felperes 2020. szeptember 2. napján kelt nyilatkozatával 1000 tonna takarmánybúzára, 825 000 kg takarmányárpára, 500 tonna és 2000 tonna takarmánykukoricára vonatkozó adásvételi szerződéseket felmondta. Az alperes a 2000 tonna takarmánykukorica esetében vitatta, hogy az adásvételi szerződés ekként szűnt meg, mivel álláspontja szerint ettől a szerződéstől a felperes a 2020. június 4. napján kelt nyilatkozatával elállt.

A felperes 2020. június 4. napján kelt levelében – egyebek mellett – a 2000 tonna takarmánykukorica szállítási ütemezésének közlését kérte, amelynek elmulasztása esetére nyilatkozott akként, hogy ettől a szerződéstől eláll. Az „amennyiben” kifejezés folytán a felperes elállással kapcsolatos nyilatkozata feltételes módú, amely azonban egyben nem jelenti azt, hogy a Ptk. 6:9. §-a folytán megfelelően alkalmazandó Ptk. 6:116. § (1) bekezdése szerint a nyilatkozata hatályának beálltát tette volna függővé. E jogszabályi rendelkezés értelmében, ha a felek a szerződés hatályának beálltát bizonytalan jövőbeli eseménytől tették függővé, a szerződés hatálya a feltétel bekövetkeztével áll be. A szabályozás tehát a szerződés, illetve az egyoldalú jognyilatkozat hatályára vonatkozik, ezért azok hatályának jövőbeli bizonytalan eseménytől való függővé tételéhez szükséges a szerződés létrejötte,

illetve a jognyilatkozat megtétele. Ettől eltérő eset, ha a felek valamely jognyilatkozat tényleges megtételét vagy annak lehetőségét teszik függővé valamely feltételtől. Ekkor ugyanis – erre vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában – önmagában a feltétel bekövetkeztéhez a felek jogviszonyát alakító jogkövetkezmény nem fűződik.

A felperes 2020. június 4-i nyilatkozata azt tartalmazza, hogy a szállítás ütemezésének megadott időn belüli közlésének elmaradásakor eláll. A feltétel bekövetkeztéhez a felperes egy cselekvő magatartást kötött, amely következtében a nyilatkozata akként értelmezendő, hogy a feltétel bekövetkeztekor, a későbbiekben teszi meg az elállásra vonatkozó jognyilatkozatát. A felperes tehát arra utalt, hogy a szállítás ütemezésének közlése hiányában miként fog eljárni. Az okiratból így nem következik, hogy az abban foglalt nyilatkozatával a szerződéstől elállt volna, és csupán annak hatályát tette volna függővé a feltételtől. Ezért a 2000 tonna takarmánykukoricára vonatkozó adásvételi szerződést – mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította – a felperes 2020. június 4-i nyilatkozata nem szüntette meg, az a szerződés is a felperes 2020. szeptember 2. napján kelt nyilatkozatával szűnt meg.

[43] Ezt követően vizsgálta az ítéltábla, hogy a felperes által felmondott adásvételi szerződések esetében az alperes köteles-e a vételár valamely részének visszafizetésére.

A Ptk. 6:213. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó a Ptk. 6:212. § (2) bekezdése alapján a szerződés felmondással történő megszüntetése esetén a feleknek el kell számolniuk egymással a szerződés megszűnése előtt már teljesített szolgáltatásokkal. A felek között ilyenkor tehát egy elszámolási viszony keletkezik: a már nyújtott szolgáltatás pénzbeli ellenértékét meg kell fizetni, illetve fordított esetben, ha az ellenszolgáltatást a másik fél nem teljesítette, a pénzbeli szolgáltatást kell visszafizetni.

Jelen esetben az adásvételi szerződések megszűnését megelőzően a felperes a teljes vételárat megfizette az alperes részére, míg az alperes adott át árut, amelynek mennyisége a felek között vitás volt. Ezért abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy mekkora az átadott termények mennyisége és annak ellenértéke, és így van-e a vételárból a felperesnek visszajáró rész.

[44] A felperes keresetében előadta, hogy az alperes az 500 tonna mennyiségű, 19 300 000 forint vételárú terménykukoricából 84 240 kg-ot, a 825 000 kg mennyiségű takarmányárpából 282 730 kg-ot, az 1000 tonna takarmánybúzából 422 760 kg-ot nem teljesített, és a 2000 tonna takarmánykukorica átadása teljes egészében nem történt meg. Az alperes írásbeli ellenkérelmében ezt – a 2000 tonna takarmánykukorica kivételével – vitatta, ellentmondásosnak tartotta a felperesnek a peres eljárást megelőzően írt leveleihez képest.

Ezt követően a felperes válasziratában kifejtette, hogy az át nem adott mennyiségek számításánál a 2018. december 31-i állapotból indult ki, mivel ezen időpontra vonatkozóan az alperes nyilatkozott arról, hogy a felperes által kifizetett 1290,1 tonna árpa, 1194,25 tonna búza és 5000 tonna kukorica van a birtokában. Ehhez hozzászámította a 2019. évben általa kifizetett termények mennyiségét, majd ebből levonta az átadott termények nála mérlegelt mennyiségét, amelyek esetében figyelembe vette az egyes szerződéses tételeket követően kiállított végszámlákat, mivel azokban az alperes tüntette fel az elszállított mennyiséget. Utalt

arra, a peres eljárást megelőző levelei ettől a számítástól azért térnek el, mert a búza esetében a 2018. december 31-i állapotra tévesen más összeget vett alapul, és időközben történtek az alperes részéről teljesítések. Ezért a felmondásában nem megjelölt szerződéseket teljesítettnek tekintette, és a felmondásban feltüntetett szerződések vonatkozásában érvényesítette a perben a vételár visszakövetelése iránti igényét, amely szerződések esetében részletezte, hogy milyen mennyiségű terményt adott át részére az alperes a peres eljárás megindításáig (keresetlevél F/7. számú melléklete). A felperes csatolta továbbá a 2018. december 31-i fordulónapra az alperes által kiállított tárolási nyilatkozatot (15/F/12. sorszám alatt), amely nyilatkozat megtételét és annak tartalmát az alperes nem vitatta, mint ahogyan azt sem, hogy a felperes által hiányosan teljesítettként megjelölt szerződéses tételeken túlmenően végszámlát állított ki. A 15/F/11. szám alatt csatolt kimutatás alapján pedig megállapítható az is, hogy a felperes a takarmányárpa esetében figyelembe vette a C... Zrt.-hez szállított mennyiséget, míg a takarmánybúza esetében a tárolási nyilatkozatban foglalt adattal számítva (annak 248 140 kg-gal magasabb értéke miatt) alakul eltérően a felperes összesítése. Ezáltal a felperesi számítás követhető, amelyet az alperesnek nem elegendő általánosságban vitatni, hanem meg kell jelölnie, hogy miként teljesített a felperes előadásához képest több mennyiséget.

[45] Az átdott mennyiségek elszámolásában alperes által kiállított tárolási nyilatkozat adatai így kiindulópontot képeznek 2018. december 31. napjára, amelyhez számítandó átadandó mennyiségként a 2019. évben létrejött adásvételi szerződések szerinti mennyiségek. A 2018. december 31. napját követő szállításokat pedig a keresetlevél F/7. számú melléklete, továbbá a takarmánybúza és takarmányárpa esetében a 15/F/1. számon, míg a takarmánykukorica esetében a 6/A/8. számon csatolt kimutatás tartalmazza. Az alperes sem az elsőfokú eljárásban, sem fellebbezésében nem jelölte meg pontosan és határozottan, hogy a felperes kimutatásaiban feltüntetettekhez képest más időpontban és mennyiségben is történt volna termény átadása. Előadta ugyanakkor, hogy a telephelyén történt mérlegelés adatait kell figyelembe venni az átdott mennyiség esetében, amely eltérések a felperes által becsatolt mérlegjegyekkel és bevételezési bizonylatokkal érintett szállítások esetén megállapíthatók, míg az egyéb szállításokkal összefüggésben – a mérlegjegyek és bevételezési bizonylatok felperes általi benyújtásának hiányában – állítási szükséghelyzetre hivatkozott.

[46] Tény, a felperes által 15/F/14-16. szám alatt csatolt mérlegjegyek és a bevételezési bizonylatok adatai szerint a felperes által a felmondott szerződésekre figyelembe vett – a keresetlevél F/7. számú mellékletében megjelölt – szállítások esetében a felrakás és a lerakás helyén végzett mérések között mutatkozik különbség. Ennek azonban – az alperes érvelésétől eltérően – nincs jelentősége, mivel a már kifejtettek szerint a felek e szerződése szerint a felperes telephelyén történt mérések az irányadók a teljesített mennyiségre. Ezért e körben az alperes telephelyén végzett mérések eredménye alapján nem lehet megállapítani a felperes által elismertnél nagyobb mennyiségű teljesítést.

[47] A felperes által felmondott szerződésekre teljesített mennyiségként kívánta elszámolni az alperes a keresetlevél F/7. számú mellékletében megjelölteken túlmenő szállítások esetén a felrakás helyén és a lerakás helyén mért mennyiség különbségét is 2015 évre visszamenőlegesen. Ezen szállításokat érintően a perben nem állt rendelkezésre mérlegjegy, és az alperes nem jelölte meg azt a mennyiséget, amellyel megítélése szerint nagyobb az átdott termény mennyisége. Az alperes a pontos mennyiség kapcsán állítási szükséghelyzetre hivatkozott, amely azonban nem áll fenn.

Ehhez a Pp. 184. § (1) bekezdése alapján négy konjunktív feltétel szükséges: a fél valószínűsíti, hogy a határozott tények állításához szükséges információval kizárólag az ellenérdekű fél rendelkezik [a) pont]; igazolja, hogy az információ megszerzése és megtartása érdekében a szükséges intézkedéseket megtette [b) pont]; az ellenérdekű fél bírói felhívásra sem adja meg az információt [c) pont]; az ellenérdekű fél nem valószínűsíti az a) és b) pontban foglaltak ellenkezőjét [d) pont]. Állítási szükséghelyzet akkor áll fenn, ha a hivatkozó fél önhibáján kívül nem rendelkezik a védekezését megalapozó összes tény, körülmény ismeretével. A konkrét ismeret hiánya azonban nem mentesíti a védekezéshez szükséges tényállítását előadásától. A Pp. miniszteri indokolása az állítási szükséghelyzetet „másodlagos állítási kötelezettségként”, az előadott tényállításhoz szükséges információként értelmezi, mivel az igényt megalapozó elsődleges tényeket a félnek magának kell előadnia. Az állítási szükséghelyzet esetén tehát a félnek valószínűsítania kell, hogy az adott tények állításához szükséges információval csak az ellenérdekű fél rendelkezik (hasonlóan: Kúria Pfv.II.21.156/2019/6. szám).

[48] Kétségtelen, a bevételezési bizonylatot a felperes állította ki, azonban a mérlegjegyek alapján állítást lehet tenni arra nézve, hogy az alperes álláspontja szerint milyen további mennyiségű termény elszállítása történt meg. Az alperesnek pedig a saját telephelyéről történő elszállítás esetén az ott végzett mérlegelésről információval rendelkeznie kell, mint ahogyan a mérlegjegyekkel is, míg amennyiben az elszállítás máshonnan történt, a mérlegjegy onnan is beszerezhető. Az alperes maga is azt állította, hogy nagy mennyiségű mérlegjeggyel rendelkezik. Ezért nem állapítható meg, hogy kizárólag a felperes rendelkezne azzal az információval, hogy a termények felrakódásának helyén milyen mennyiséget mérlegeltek. Ezért e tény tekintetében az alperes nincs állítási szükséghelyzetben, így nem mentesülhetett annak előadása és bizonyítása alól, hogy álláspontja szerint milyen mennyiséget kell teljesítettnek tekinteni a részéről. Ennek hiányában nem lehetett és kellett vizsgálni, hogy a felrakás és a lerakás helyén történt mérlegelések között volt-e különbség, és azt, hogy mely mérlegelés alapján kell meghatározni a teljesített mennyiséget. A felperes által elismerten túlmenően termény átadása így a korábbi esetleges eltérő mérlegelés miatt sem volt megállapítható.

[49] Mindezek alapján a felperes által felmondott szerződések esetében az átadott mennyiségeket illetően nem volt szükséges további bizonyítás lefolytatása, így szakértő 1 neve igazságügyi könyvszakértő szakvéleményének kiegészítése, a szakértő és a tanúk meghallgatása sem.

[50] Alapítanul kifogásolta ezért az alperes fellebbezésében, hogy a részéről a felperes által elismert mennyiségen túlmenő teljesítést figyelembe lehetne venni a felmondott szerződések kapcsán. Az alperes pedig fellebbezésében egyéb okból nem hivatkozott arra, hogy nagyobb mennyiségű terményt adott volna át. A felperes keresetében előadottakkal megegyezően így az alperes a 2000 tonna takarmánykukoricán túlmenően 422 760 kg takarmánybúzát, 282 730 kg árpát és 82 240 kg takarmányárpát nem adott át, amely mennyiségre eső, az alperes által visszafizetendő vételár rész – 82 000 000 forint megtérülésére tekintettel – mindösszesen 34 660 773 forint. Az elsőfokú bíróság ezt az összeget rögzítette az ítélete tényállásának [3] bekezdésében, amely megfelel a felperesi számításnak. Ehhez képest az elsőfokú ítélet rendelkező részében elírás folytán tévesen került feltüntetésre az összeg 34 880 773 forintban, és az ebből eredő számítási hiba miatt a 2020.

szeptember 1. napjától járó kamat alapját képező összegek is. A másodfokú bíróság az elírást hivatalból észlelte, ezért a Pp. 352. § (1) bekezdése és 353. §-a alapján szükséges volt e körben az elsőfokú bíróság ítéletének kijavítása.

[51] A visszajáró vételárat illetően az elsőfokú bíróság – a kereseti kérelemnek megfelelően – kötelezte az alperest késedelmi kamat megfizetésére, amely kapcsán az alperes a fellebbezésében vitatta, hogy 2020. szeptember 2. napját megelőzően is már késedelemben lett volna. Az elsőfokú eljárásban ezzel szemben ellenkérelmében a 2020. szeptember 2. napját megelőző időtartamra vonatkozó kamatfizetési kötelezettséget nem vitatta, így a fellebbezési hivatkozása ellenkérelem-változtatás a Pp. 7. § (1) bekezdés 4.b) pontja alapján. Erre a Pp. 373. § (1) bekezdése szerint a fellebbezésben nincs lehetőség, csak ugyanezen szakasz (3)-(5) bekezdésében meghatározott feltételek esetében, amelyek jelen ügyben nem állnak fenn, ilyenre az alperes nem is hivatkozott. Ezért az ítéltábla az alperes késedelmi kamatra vonatkozó ellenkérelem- változtatását elutasította, amely miatt a másodfokú eljárásban nem volt felülbíráható az elsőfokú ítéletnek az a rendelkezése, amely kamatfizetési kötelezettséggel érintett időszakként határozta meg a 2019. július 26. napjától 2020. szeptember 1. napjáig terjedő időszakot.

[52] A késedelmi kamatot érintően az alperes mind az elsőfokú eljárásban, mind fellebbezésében hivatkozott arra, hogy azt nem köteles megfizetni a 2000 tonna mennyiségű takarmánykukorica esetében visszajáró 82 000 000 forint után, az ezzel megegyező összeg büntetőeljárásban történő lefoglalása miatt. Ennek kapcsán egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, miszerint a lefoglalás nem befolyásolja a késedelmi kamatfizetési kötelezettséget.

A Ptk. 6:48. § (4) bekezdése a késedelmi kamatfizetési kötelezettség esetében akként rendelkezik, hogy az akkor is beáll, ha a kötelezett a késedelmét kimentette. A késedelmi kamat tehát a késedelem objektív jogkövetkezménye, annak szempontjából nincs jelentősége, hogy miért nem történt meg a kötelezettség teljesítése. Nem mentesülhet ezért az alperes a késedelmi kamatfizetési kötelezettség alól azon okból, hogy az általa megfizetendő összeget büntetőeljárás során a nyomozó hatóság lefoglalta, így azzal nem rendelkezhetett.

[53] Észlelte az ítéltábla, az elsőfokú bíróság csak a 2019. július 1. napja és december 31. napja közötti időre járó késedelmi kamat esetében tüntette fel az ítéletben, hogy a kamat évi mértékű. A végrehajthatóság érdekében indokolt volt ezért a további időszakok esetében is a mérték ekként való megjelölése, amelyre tekintettel az ítéltábla e körben az elsőfokú ítéletet pontosította.

[54] A továbbiakban az ítéltábla a felperesnek a felek között a 2000 tonna takarmánykukoricára vonatkozó adásvételi szerződésben és a fedezeti szerződésben kikötött ellenérték közötti különbség iránti keresetét vizsgálta.

A 2000 tonna terménykukoricára vonatkozó adásvételi szerződés a már kifejtettek szerint a felperes 2020. szeptember 2-i felmondó nyilatkozata folytán szűnt meg, amelynek okát az képezte, hogy az alperes a 2020. augusztus 31. napjában meghatározott teljesítési határidőig a szerződéses kötelezettségének, azaz a takarmánykukorica átadásának nem tett eleget. Ezért az adásvételi szerződés felperes általi felmondása az alperes szerződésszegése miatt történt.

[55] A szerződésszegés szabályozása körében a Ptk. 6:141. §-a akként rendelkezik, hogy a jogosult – elállás vagy felmondása esetén – a szerződéssel elérni kívánt cél megvalósítására alkalmas szerződést köthet, és – a kártérítés szabályai szerint – követelheti a kötelezettől a szerződésben és a fedezeti szerződésben kikötött ellenérték közötti különbség, továbbá a fedezeti szerződés megkötéséből eredő költségek megtérítését. Fedezeti szerződésről akkor van szó, ha a vevő a megszűnt szerződéssel elérni kívánt cél megvalósítása érdekében új szerződést köt, a megszűnt szerződés tárgyát képezővel azonos tulajdonságokkal rendelkező dolgot vásárol. Ha a fedezeti szerződésben kikötött ellenérték a jogosult számára kedvezőtlenebb, mint az eredeti szerződésben meghatározott ellenérték volt, akkor ez a különbség a jogosult számára kárként jelentkezik, amelyet a Ptk. 6:145. §-a értelmében a kötelezettnek a fedezeti szerződés megkötéséből eredő költségekkel együtt a kártérítés szabályai szerint meg kell térítenie. A fedezeti ügylettel összefüggő kár mindezekből következően azért jelentkezik, mert az eredeti szerződés megkötésének időpontjához képest a szerződés tárgyának értéke a jogviszony felszámolásának idejére a jogosult számára kedvezőtlen módon megváltozik. Fedezeti vételnél a jogosult a fedezeti szerződés alapján a magasabb ellenértéket kénytelen fizetni annál, amelyet az eredeti szerződésben meghatároztak. Ez a többletköltség szorosan kapcsolódik az eredeti, a szerződésszegés folytán megszűnt szerződéssel elérni kívánt célhoz, ezért a Ptk. 6:143. § (1) bekezdés megfelelő alkalmazásával a kötelezettnek azt meg kell térítenie. A kötelezett kártérítésként akkora összeg megfizetésére kötelezhető, amekkora kár a jogosultat abban az esetben érte volna, ha kárenyhítési kötelezettségének megfelelően eleget tesz (Kúria Gfv.VI.30.112/2022/3.).

[56] A költségek (kár) megítélésével kapcsolatos bírói gyakorlatban alapvetően objektív kritériumok (ésszerűség, célszerűség, indokoltság, arányosság) érvényesülnek. Az adott helyzetben általában elvárható magatartás követelményéből azonban az is következik, hogy nemcsak az általában elvárhatóságot, hanem az adott helyzetből fakadó körülményeket is értékelni kell. Az, hogy a költség szükségesnek volt-e tekinthető, a kiadásról hozott döntés időpontjára vetítve vizsgálendő. Azok a tények és körülmények, amelyek utóbb váltak ismertté, nem vetíthetők vissza a döntés időpontjára. A költség megtérítése csak akkor nem követelhető, ha már a kiadás során elvárhatóan felismerhető volt, hogy az alkalmatlan, szükségtelen a kár kiküszöbölésére. Nem értékelhető a kárenyhítési kötelezettség megsértéseként az olyan magatartás, amely a károsult számára az elvárható mértéket meghaladó terhet eredményezne (BH2021. 260, BH2022. 296).

[57] A károsult kárenyhítési kötelezettségével kapcsolatban pedig a bizonyítás a károkozót terheli [Pp. 265. § (1) bekezdés]. A károkozónak ugyanis nem elegendő a károsult kötelezettségre vonatkozó pusztá hivatkozása, hanem meg kell jelölnie azokat a tényeket, körülményeket, amelyek a hivatkozását alátámasztják, állítását bizonyítják (hasonlóan: Kúria Pfv.V.20.622/2014/6. szám). A kárenyhítési kötelezettség teljesítést a perben a bíróság így nem általánosságban vizsgálja, hanem a felek a nyilatkozatának keretei között.

[58] Az elsőfokú bíróság a perben a fedezeti szerződésben kikötött ellenérték kapcsán szakértői bizonyítást folytatott le, amely során szakértő 2 neve igazságügyi szakértő szakvéleményében a takarmánykukorica piaci árát meghatározta a NAIK AKI PÁIR adatbázis alapján. Ebben az adatbázisban a piaci árinformációs rendszer és a tesztüzemi információs rendszer működéséről szóló 17/2013. (XII.18.) VM rendelet 3. § (3) bekezdése

alapján összesített adatok vannak, így az árak átlagárak, és a perbeli termények esetében hatósági ár sincs. Ezért nem kizárólag az adatbázisban feltüntetett áron lehet szerződést kötni, tehát a szakvéleményben megállapított piaci ár önmagában nem zárja ki a szerződéses ár figyelembe vételét, és azt sem jelenti, hogy a felperes pontosan ilyen áron szerződést tudott volna kötni. Lényeges továbbá, a Ptk. 6:141. §-a sem a piaci árhoz köti a különbség számítását.

A fedezeti szerződésekben kikötött vételárak pedig a szakértő által meghatározott piaci átlagárat csupán 7 %-kal haladják meg, így az eltérés sem aránytalan. Az alperes nem is állította sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében, hogy a fedezeti szerződésben kikötött vételárnál kedvezőbben mással szerződést tudott volna kötni a felperes. Ezt nem támasztja alá, hogy az alperes kötött alacsonyabb vételáron szerződést, mivel a felperes felé nem teljesítette szerződéses kötelezettségét, így a felperesnek máshonnan kellett beszereznie a szükséges terményt.

[59] A felperes a C... Zrt.-vel megkötött szerződést illetően a perben állította, hogy más gazdálkodó szervezettől ebben az időben a felmondott szerződéssel megegyező feltételek mellett szerződést nem tudott kötni, amely tényállítást az alperes sem vitatott. Nem állította emellett az alperes azt, hogy a C... Zrt. más gazdasági társaság részére kedvezőbb vételáron értékesített volna terménykukoricát. A C... Zrt.-vel kötött szerződés esetében ezért annak a körülménynek nincs jelentősége, hogy ezen gazdálkodó szervezet és a felperes közvetett módon azonos természetes személyhez köthető.

[60] Az alperes a fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a felperes a D... Zrt.-vel a szerződést nem a felek közötti szerződés megszűnését követően, hanem indokolatlanul késedelmesen kötötte meg. Az elsőfokú eljárásban ezzel szemben ellenkérelmében a kárenyhítési kötelezettség elmulasztását emiatt nem kifogásolta, így a fellebbezési hivatkozása ellenkérelem-változtatás a Pp. 7. § (1) bekezdés 4.b) pontja alapján. Erre a Pp. 373. § (1) bekezdése szerint a fellebbezésben nincs lehetőség, csak ugyanezen szakasz (3)-(5) bekezdésében meghatározott feltételek esetében, amelyek jelen ügyben nem állnak fenn, ilyenre az alperes nem is hivatkozott. Ezért az ítéltábla az alperes ellenkérelem- változtatását e körben is elutasította. Nem tehető vitássá ezáltal a másodfokú eljárásban az, hogy a felperest nem terheli indokolatlan, a kárenyhítési kötelezettség elmulasztását jelentő késedelem a D... Zrt.-vel megkötött fedezeti szerződés kapcsán.

[61] Az alperes a kárenyhítési kötelezettséget illetően egyéb körülményre nem hivatkozott, így helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy nem állapítható meg a felperes részéről a kárenyhítési kötelezettség megsértése. Ezért a felperest megilleti az alperessel kötött adásvételi szerződésben és a fedezeti szerződésben kikötött ellenérték közötti különbség.

[62] Az ügy érdemét követően vizsgálta az ítéltábla az alperesnek a perköltséget érintő fellebbezését.

A Pp. perköltség viselésére vonatkozó általános szabályai szerint a költségek előlegezésénél és viselésénél az ún. kiegyenlítési és kártérítési elv érvényesül, azaz a perköltséget az a fél köteles viselni, akivel szemben a bíróság megállapítja a perben állított, vitás jog fennállását,

vagy éppen az, aki alaptalanul érvényesített igényt. Ezen általános szabályok szerinti alapeset, amikor a bíróság érdemi döntése nyomán (magából a rendelkező részből) a pernyertesség-pervesztesség megállapítható [Pp. 83. § (1) és (2) bekezdés]. Kivételszabályt jelent ugyanakkor a Pp. 83. § (4) bekezdése, amely szerint, ha a fél az érdemi tárgyalási szakban az önállóan elbíráلható követelése összegét leszállította, a leszállított rész tekintetében pervesztesnek kell tekinteni, kivéve, ha a leszállításra azért került sor, mert az ellenfél a követelés egy részét utóbb teljesítette, vagy a fél a perfelvétel lezárásáig önhibáján kívüli okból nem határozhatta meg a követelése mértékét. E jogszabályi rendelkezés értelmében amennyiben a követelés összegének utólagos módosítására a fél hibáján kívüli okból vagy az ellenfél per folyamatban léte alatt történő teljesítése miatt van szükség, a felet nem lehet teljes egészében pervesztesnek tekinteni, azaz a perköltség szempontjából a pernyertesség-pervesztesség kérdését a leszállított követelés és az érdemi rendelkezés egybevetése útján kell meghatározni (BH2022. 28).

[63] Jelen esetben a felperes az elsőfokú eljárásban a keresetét 82 000 000 forint összeggel leszállította, miután az azzal megegyező, az alperestől büntetőeljárásban lefoglalt összeget a lefoglalás megszüntetését követően megkapta. Az alperestől lefoglalt összeget a büntetőeljárás megszüntetését követően a nyomozó hatóság azért rendelte a felperesnek kiadni, mivel a szerződés alperes általi teljesítésének hiányában a felperes részére visszajár a megfizetett vételár. Következésképpen a lefoglalt pénzösszeg kifizetésével a felperes vételár visszakövetelési igénye teljesült, tehát a kereset leszállításának oka a követelése utóbbi teljesítése. Ezért a felperes a leszállított rész tekintetében nem minősül pervesztesnek, így a perköltség viselésére a kereset leszállításának nincs kihatása, emiatt az elsőfokú ítéletnek a perköltségviselésre vonatkozó rendelkezése megváltoztatásának nem volt helye.

[64] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezéseit a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta az elsőfokú ítélet rendelkező része első bekezdésének a kijavításával és pontosításával.

[65] Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megtéríteni a felperesnek a jogi képviselőjével felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése szerint a kifejtett tevékenységgel arányos ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét.

Szeged, 2023. február 28.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

Dr. Tolna András s.k.

Dr. Dobler László s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró